

לכבוד גב' מוניקה שמילוביץ'-אופנר
ממונה תחום מדעי החברה והרב תחומי
האגף האקדמי
המעצה להשכלה גבוהה

הندון: הצעה לתוכנית ללימודים מעודכנת לתואר בוגר בחשבונאות

תכניות הלימודים לתואר ראשון בחשבונאות מתקיימות כיום ב- 16 מוסדות להשכלה גבוהה בארץ ולמורים בהן 4000 סטודנטים לעיר. הלימודים האקדמיים בתכניות אלו מתקיים במסגרת זמן תלת שנתיות ובמספר מתכונות: מתכונת דו-חוגית, תכנית במנהל עסקים עם התמחות בחשבונאות, תכנית בכלכלה עם התמחות בחשבונאות, ותכנית אחת המתקיימת במתכונת חד-חוגית. בוגרי התואר הראשון בתכניות האמוריות מבקשים ברובם לקבל רישיון רואה חשבון בהתאם לחוק, מועצת רואי החשבון התשט"ז-1955, ולשם כך הם נדרשים לתקופת התמחות מעשית בת שנתיים וכן עליהם לעמוד בהצלחה בבחינות הרישיון של מועצת רואי החשבון. לימודי התואר הראשון מזכירים את בוגרי החשבונאות בפטור מטעש מתוך ארבע עשרה בחינות רישוי, ויש אפשרותם לקבל פטור משלוש בחינות רישוי נוספות על סך לימודי שנת הלימה המתקיים במוסדות האקדמיים. בהתאם לנוטי מועצת רואי חשבון, מרבית הבוגרים נרשמים מיד עם תום לימודי התואר הראשון לתוכנית לימודי שנת ההשלמה ולאחריה מחויבים רק בשתי בחינות הרישיון הסופיות. תוכנית לימודי שנת ההשלמה אינה מתוקצת על ידי הוועדה לתכנון ולתקצוב (ות"ת) והיא מוצעת לתלמידים בשכר לימוד מלא. תפקידה להשלים ידיעות חסרות שבסגירת הזמן של לימודי התואר הראשון הייתה צרה מלהכיל וכן להכין את הסטודנטים לשתי בחינות הרישיון הסופיות של מועצת רואי החשבון. בשנים האחרונות הועלתה טענה מצד גורמים שונים כי נשאים אקדמיים רבים, שראויו שילמדו בתחום תוכנית לימודי התואר הראשון, התנקזו עם חלוף השנים אל תוכנית לימודי שנת ההשלמה מפני אילוץ זמן. תהליך זה יצר מצב בו תוכניות הלימודים לתואר בוגר בחשבונאות אין מקיפות עוד את מלאו הידע האקדמי הנחוץ והן נשענות על תמהיל נושאים חסר, לא עדכני ולא מואزن.

לאור האמור לעיל ובהמשך לפניהתה של מנכ"לית משרד המשפטים היוצאת, עו"ד אמי פלמור, אשר שימושה כיו"ר מועצת רואי חשבון (בתוקף תפקידה), הtagבשה לאחרונה הבהנה במוסדות האקדמיים ובמועצה רואי חשבון כי מסלול ההכשרה בתחום החשבונאות דורש תהליך של רפורמה משמעותית ומקיפה. תהליך הרפורמה הנדרש מבקש לענות על הצורך לבנייה מחדש של תוכנית לימודים לתואר בוגר בחשבונאות, אשר תקיים בצורה מאוזנת ועדכנית את כל תחומי הידע הרלוונטיים ותięיתר את הצורך בשנת ההשלמה הנהוגה כיום. כל זאת, תוך שמרית הרמה האקדמית הנאותה באופן רוחבי במוסדות להשכלה גבוהה והתאמתה לדרישות ההסמכה של מועצת רואי חשבון. במקביל, נדרש גם עדכון משמעותית בדרישות ההסמכה לקראות קבלת רישיון רואה חשבון וגיבוש מתכונת היבחנות חדשה של מועצת רואי חשבון המבוססת על בחינות רישיון קצורות, אשר אין מוטות שינוי בעבר אלא מדגישות את החשיבות וההבנה של החומר הרלוונטי. זאת, בין היתר, מתוך כוונה לאפשר לנבחנים לגשת לבחינות הרישיון בסמוך לאחר סיום לימודי התואר

הראשון בחשבונאות ולעקר את הצורך בתקופת העריכות הממושכת לבחינות אלו הנהוגה כיום. תהליכי הרפורמה מצריך על כן את המעורבות ושיתוף הפעולה של המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג), כגוף הרגולטורי האחראי על תוכניות הלימודים במוסדות האקדמיים, ושל מועצת רואי חשבון, כגוף הרגולטורי האחראי על ההסכמה המקצועית של רואי החשבון.

על רקע זה, ובמטרה לעצב את פni תוכנית הרפורמה בתחום החשבונאות, מונו שנ' צוותים מקצועיים, העובדים בתיאום זה עם זה ושותצרי עבודתם כרוכים אלה באלה. הוצאות האחד מונה על ידי מועצת רואי חשבון ביום 10 בינואר 2019 והוסמך להגיש לה המלצה לתוכנית חדשה של בחינות רישי לקרהת רישין רואה חשבון ולמדיניות פטורות מחלוקת מבחינות הרישי על בסיס למידים אקדמיים. הוצאות זה הגיעו למועצת רואי חשבון דוח מסכם עם המלצותיו (הדו"ח מצורף למסמך זה), אשר אישר על ידי המועצה בישיבתה מיום 30 באוקטובר 2019. בסמוך לאחר מינוי הוצאות המקצוע מטעם מועצת רואי חשבון, האגף האקדמי של המל"ג קיים ישיבה בהשתתפות כל ראשי תוכניות הלימודים בחשבונאות בכך לדון ברפורה הנדרשת בלימודי החשבונאות. בתום הדיון נבחר מתוך הפורום הרחב של ראשי התוכניות צוות מצומצם יותר, שתפקידו לגבש הצעה למתחווה מעודכן של תוכנית למידים לתואר בוגר בחשבונאות. זאת מתוך שאיפה להחיל את מתווה הרפורמה המוצע החל משנת הלימודים תשפ"א בכפוף לאישור הוות"ת והמיל"ג. בשל הקשר המתחיב בין הוצאות מטעם מועצת רואי חשבון והוצאות האקדמי שנבחר לעבוד מול המל"ג (שכן המתוכנת המעודכנת של בחינות הרישי של מועצת רואי חשבון חשוב שתשען על תוכנית הלימודים המעודכנת שתאושר על ידי המל"ג), ובמטרה להבטיח תנאי מיטבי בעבודת שני הוצאות, נקבעה חפייה חלקית בהרכbam. חברי הוצאות המקצוע מטעם מועצת רואי חשבון (ו"ר הוצאות, ראשית החוג לחשבונאות באוניברסיטה העברית, נציגת המל"ג במועצת רואי חשבון, וחברה בסיסד לתקינה חשבונאית), פרופ' יoram עדן (ראש בית הספר הבינתחומי לחברה וקיהלה במכלאה האקדמית הדסה וו"ר ועדת הבחינות של מועצת רואי חשבון), פרופ' דן וו"ס (חבר סגל וראש מכון קסירר למחקר בחשבונאות בפקולטה לניהול ע"ש קולר אוניברסיטת תל אביב), וכן ר"ח ווע"ד משה אשר (מנהל ראשות המיסים וחבר במועצת רואי חשבון בין השנים 2013-2018 וכיום יו"ץ בתחום המיסים והלוויי העסקי). בצוות האקדמי שפעל במהלך חמש שנים מטעם מועצת רואי חשבון, וכן שניים מחברי הוצאות המקצוע מטעם מועצת רואי חשבון - ד"ר קרן בר חוה ופרופ' יoram עדן.

מסמך זה מסכם את המלצותו של הצוות האקדמי שפועל במהלך חמש שנים מטעם מועצת רואי חשבון לתואר בוגר בחשבונאות. בפתח המסמך, בסעיף 1, מובא מיפוי של הגורמים שייצרו את הצורך בעדכון תוכנית הלימודים לתואר בוגר בחשבונאות. בהמשך, בסעיף 2, מתוארת הצעת הוצאות למתחווה של תוכנית למידים מעודכנת לתואר בוגר בחשבונאות ומפורטים השיקולים שעמדו בבסיס התוויתו. פירוט של תוכנית הלימודים המוצעת מובא במסגרת הנספחים בחלוקת לתחומי הידע השונים שבלייטת דיסציפלינת החשבונאות ולתחומי ידע מסוימים מדיסציפלינות אקדמיות אחרות. בסעיף 3 מובאת הצעתנו לבניית מנגנון סנכרון ופיקוח שטרתו להבטיח את היישום המוצלח של התוכנית המוצעת.

1. מיפוי הגורמים שייצרו את הצורך בעדכון תכנית הלימודים לתואר בוגר בחשבונאות

הנדרש בתהילך הרפורמה התעורר על רקע התמורות שחלו עם השנים במקצוע החשבונאות כתוצאה מהשתנות הסביבה העסקית והרגולטורית וההתפתחות הטכנולוגית.Tamورות אלו יצרו את הצורך להטמע בתכניות למדוי החשבונאות תכנים אקדמיים חדשים, אשר מסגרת הזמן של שלוש שנים הלימודים לתואר הראשון בחשבונאות (שבמדוברת המוסדות בלבד במתכונת דו-חוגית) הייתה צרה מלהיכל. כתוצאה לכך הוסטו תכנים אקדמיים רבים לשנת לימודים רביעית, בנוסף עם השנים בכל מוסדות הלימוד כמסגרת למדים חינוכית ומשלימה למדוי התואר. אולם, מסגרת לימודים משלימה זו, מעבר לכך שהוא משיטה עליות גבירות על סטודנטים שכן אין היא מתואמת על ידי הוות"ת (שכר הלימוד של שנת ההשלמה נוע בין 22,00 ש"ח ל- 25,000 ש"ח), יוצרה עם השנים עיוותים רבים נוספים בשל העובדה מסגרת למדית גמישה שאינה כפופה לפיקוח הדוק של ועדות הוראה ושל המל"ג. במחקר שנערך על ידי ד"ר גלנדר בשנת 2017 נמצאה שונות רבה בין המוסדות האקדמיים בהיקף שעות הלימוד בשנת ההשלמה ובחולוקת התכנים הלימודים בין תכנית הלימודים של התואר לתוכנית הלימודים של שנת ההשלמה. הgemeישות של שנת ההשלמה כמסגרת למדית חינוכית לתואר אפשרה לשנות ולהרחיב את היקפה ותוכנה בתכיפות גבוהה ובקלות רבה, בהתאם חדש לבקרים נוספים עוד ועוד מושאים לבחינות ההסכמה של מועצת רואי חשבון עד שאלה הפקו לארכות יתר על המידה ומקיפות חומר בהיקף עצום וברמת רצולציה מוגזמת. הנפק העצום של התכנים שהתווסף במהלך השנים לבחינות ההסכמה של מועצת רואי חשבון ולתוכנית הלימודים של שנת ההשלמה, לצד הגידול המתמיד בהיקף שעות הלימוד במוסדות למד רבים עולה אפילו על רף אבסורדי בו בשנים האחרונות סך שעות ההוראה בשנת ההשלמה במוסדות למד רבים על רף השעות הכלול של למדוי התואר. במצבה שנוצירה סטודנטים אינם מסוגלים עוד לשלב את למדוי שנת ההשלמה עם תקופת התמחות המעשית בת השנתיים הנדרשת כחלק מדרישות הרישי של מועצת רואי חשבון, וכן משרד רואי החשבון הפסיק ברובם לקבל לתמחות מועמדים שלא סיימו את למדוי שנת ההשלמה. תופעה זו גרמה להתארכות תהילך ההכשרה, הארוך ממליא, של רואי חשבון. למורת שבאוף פורמלי למדוי שנת ההשלמה אינם מוגדרים כלימודי חובה, הם הפקו בפועל לחובה הנכפית על סטודנטים לחשבונאות, גם בשל העובדה כי הניתן על סמך למדוי התואר הראשון החשבונאות) וגם בשל כמה (בנוסף לפטור מטע שבחינות רישי הניתן על סמך למדוי התואר הראשון החשבונאות) וגמ בשאלת התכנים העצומה שהווטו במוסדות אקדמיים רבים מתכנית הלימודים לתואר אל תוכנית למדוי שנת ההשלמה ושבלעדיהם לא ניתן לעמוד בהצלחה בשתי בחינות הרישי הסופיות מהן לא ניתן לקבל פטור. זאת ועוד, גם אותם בוגרי חשבונאות שאינם מעוניינים ברישוי רואה חשבון יוצאים נסדים, שכן הם מסיימים את לימודי התואר בחשבונאות עם ידיעות חסרות רבות בנושאים חשובים שנתקחו לשנת ההשלמה. בפרשנטיביה לאחר, המיזם של שנת ההשלמה, שראשיתו בכוונה אקדמית רואיה, יצא עם השנים מכל שליטה והפתחה למידים בלתי סבירים בכל קינה מידה. במובנים רבים, המיזם של שנת ההשלמה הוא בבחינת הגולם שיקם על יוצרו. המתכונת הנוכחיות של למדוי התואר הראשון בחשבונאות בארץ, לפיה חלק ניכר מהתכנים האקדמיים הנדרשים מבוגרי חשבונאות ורואי חשבון אינם כללים בתכנית הלימודים לתואר

ומתנקיים לשנת הלימודים מפאת אילוצי זמן, אינה תקינה ומחייבת תיקון, שכן היא חוטאת לאחריות האקדמית של מוסדות הלימוד לספק לסטודנטים לתואר ראשון בחשבונאות את מלאה הידע האקדמי הנחוץ בתוך תוכנית הלימודים לתואר.

התפתחויות הטכנולוגיות, יחד עם התמורות שחלו עם חלוף השנים בסביבה העסקיית והרגולטורית, יצרו גם מצב בו תוכניות הלימוד בחשבונאות בארץ מפגרות אחר תוכניות הלימודים באוניברסיטאות מובילות במדינות המערב במספר תחומיים חשובים שהם קרייטיים כיום בתחום ראיית החשבון, ובهم טכנולוגיות מידע, אטיקה, ומימון הפירמה. יתרה על כן, במרבית מוסדות הלימוד הופר עם השנים גם האיזון הנאות בין ארבעת תחומי הידע המסורתיים שבילבת דיסציפלינית החשבונאות – ביקורת חשבונאות, חשבונאות פיננסית, חשבונאות ניהולית, ומיסוי. זאת ציוו שบทום לימודי החשבונאות (ובשונה מדיסציפלינות אקדמיות אחרות כמו משפטים למשל) התפתחה עם השנים זיקה הדוקה יתר על המידה בין תוכני בוחינות הרישוי המקצועי של מועצת רואי חשבון לבין תוכני הלימודים האקדמיים בחוגים לחשבונאות, הן בלימוד התואר והן בלימודי שנת ההשלמה. במהלך העשורים האחרונים הורחבו והעמקו דרישות הרישוי של מועצת רואי חשבון בתחום החשבונאות הפיננסית, וכטולדה של תהליך זה נוצר מצב בו בתחום החשבונאות הפיננסית האפיל על כל תחומי הידע האחרים בתוכניות הלימודים לתואר ראשון בחשבונאות. בעיה זו התעכבה עם האימוץ של התקינה הבינלאומית בחשבונאות בישראל בשנת 2007. ההיקף הנרחב של התקינה, השינויים התקופיים שהלו בה, והרצון להקיף אותה במלואה, הביאו להשקעת משאבי זמן מהותיים בתחום זה, שבאו על חשבון הזנתה תחומי הידע האחרים. כיום לימודי החשבונאות הפיננסית במרבית מוסדות הלימוד תופסים נפח גדול ולא מידתי של כ- 40% במוצע מתוך תוכנית הלימודים יכולה לתואר בוגר בחשבונאות, ואילו תחומי ידע חשובים אחרים אינם מקבלים ביטוי מספק בתוכנית הלימודים. לא זאת בלבד שתוכניות הלימודים הקיימות בחשבונאות נשענות על תמהיל לא מאוזן ולא עדכני של תחומי הידע הרלוונטיים, הן גם חסרות את האינטגרציה בין תחומי הידע השונים. הנה כי כן, עדכון תוכניות הלימוד בחשבונאות מתבקש גם במטרה לשקוף בצורה מקיפה, הוליסטית ומואזנת את כל עולמות הידע הרלוונטיים לדיסציפלינית החשבונאות.

2. מבנה כללי של תוכנית הלימודים המוצעת לתואר בוגר בחשבונאות

תכנית הלימודים המעודכנת שאנו מציעים לתואר בוגר בחשבונאות מתיחסת למתקנות לימודים דו-חוגית והיא מבוססת על הרחבת מסגרת הזמן של לימודי התואר משישה סמסטרים לשבעה סמסטרים. ניתן להתאיםה כמובן גם למתקנות של תוכנית לימודים במנהל עסקים עם התמחות בחשבונאות ולמתקנות של תוכנית לימודים בכלכלה עם התמחות בחשבונאות, שכן הרצוונל של התוכנית המוצעת הוא עיבוי ואיזון של תוכני הלימודים בחשבונאות שלא על חשבון הלימודים בתחוםים האחרים. אנו בדעה שחשיבות לימודים בחשבונאות תציג העמקה משמעותית באחת מדיסציפלינות הידע המשלימות, ועל כן ממליצים שלא לאשר לימודי חשבונאות במתקנות חד חוגית. כיום ישנו רק מוסד אקדמי אחד בארץ המציע תוכנית לימודי חשבונאות במתקנות חד חוגית, אנו ממליצים לתת למוסד זה ארכה של חמיש שנים על מנת שיוכל

להתאים את תוכנית הלימודים בחשבונאות למתכונת דו-חוגית או למתכונת של לימודי דיסציפלינה קשורה אחרת (כמו כלכלה או מנהל עסקים) עם התמחות בחשבונאות.

מסגרת הזמן המוגדלת שאנו מציעים נדרשת על מנת להטמע אל תוך תוכנית הלימודים לתואר את התכנים האקדמיים הנלמדים ביום במסגרת שנת ההשלמה וכן במטרה לחזק תחומי ידע עדכניים שאינם מקבלים ביטוי מספק בתוכניות הלימודים הקיימות. להערכתן, למרות שתוכנית לימודי שנה של ההשלמה נפרשת במרבית מוסדות הלימוד על פני שני סמסטרים (ולעתים אף שלושה סמסטרים), תוספת של סמסטר לימודי אחד למסגרת הזמן של התואר מספיקה בהחלט על מנת למציג את תוכניהם האקדמיים של שנת ההשלמה לתוך תוכנית הלימודים לתואר ואף מותירה נפח שעות מספק לחיזוק תחומי ידע חסרים. זאת כיוון שתוכנת ההשלמה, במתכונתה הנוכחית, מלאה לפחות כפול של השלהמת פער ידע אקדמי מצד חזרה והכנה אינטנסיבית לבחינות הרישוי של מועצת רואי חשבון. במסגרת המיזוג של שנת ההשלמה לתוך תוכנית הלימודים לתואר נדרש להטמע רק את אותו חלק בתוכנית לימודי שנה של שנת ההשלמה, אשר נועד להשלמת ידיעות אקדמיות חסרות, ללא החלק החזרתי (התוספות יכולות נפח שעות גדול בתוכנית לימודי שנה של ההשלמה) שמטרתו הכנה לבחינות ההסמכה של מועצת רואי חשבון. בהקשר זה, יש גם לשים לב שבעוד שהלימודים בששת הסמסטרים הראשונים נפרשים על פני שני חוגים, הרי שהסמסטר השביעי ללימודים יוקדש על פי רוב במלואו לימודי החשבונאות ועל כן יאפשר למשה היקף שעות כפול. הצעתנו לתוכנית לימודי מעודכנת של שבעה סמסטרים נבנתה כך שתתקוף בצורה הוליסטית ומאוזנת את כל עולמות הידע הרלוונטיים לדיסציפלינת החשבונאות, במיוחד את בוגרי החשבונאות במלוא הידע האקדמי הנדרש להם, ותאפשר להם בפרט לגשת לבחינות ההסמכה של מועצת רואי חשבון מיד עם סיום לימודי התואר ולא כל צורך בלימודי השלמה.

כיוון שתוכנית הלימודים המעודכנת לתואר בוגר בחשבונאות עתידה להיות מיושמת באופן רוחבי בכל מוסדות הלימוד המקצועיים לימודי תואר ראשון בחשבונאות, הצעתנו נבנתה בצורה המשaira גמישות רבה למוסדות השונים באופן בו יוקצו נושאיה הלימודיים השונים בין הקורסים ובין הסמסטרים, והוא מוצגת לפיכך בחלוקת לתחומי ידע רחבים ולא בחלוקת לקורסים. גמישות כזו היא חשובה על מנת לאפשר לכל מוסד ומוסד לבנות את תוכנית הלימודים המעודכנת על בסיס התכנית הקיימת אצלן כיום עם ההתאמות המתוחייבות. תוכנית הלימודים המעודכנת המוצעת מורכבת משני חלקים עיקריים. החלק האחד כולל את ארבעת תחומי הליבה המסורתיים שבבסיס דיסציפלינת החשבונאות – ביקורת חשבונאות, חשבונאות פיננסית, חשבונאות ניהולית, ומיסוי. החלק השני כולל ארבעה תחומי ידע משלימים שלרלוונטיים לבוגרי חשבונאות אך נשענים על דיסציפלינות אקדמיות אחרות – מתמטיקה וסטטיסטיקה, כללה ומימון, טכנולוגיות מידע, משפט. תוכניות הלימודים הקיימות כיום מתאפיינות בשונות גובהה בין המוסדות האקדמיים השונים בכל הנוגע לחלוקת שעות ההוראה בין תחומי הידע השונים. הן משקפות ברובן תמהיל לא מאוזן של עולמות הדעת הרלוונטיים, כזה המוטה על פי רוב למדעי החשבונאות הפיננסית על חשבן הэнחתת תחומי הידע האחרים. בטבלה שלහן מוצגת המלצה לנויזון הנאות בין תחומי הידע הרלוונטיים במונחים של המשקל היחסי של שעות ההוראה בכל תחום ידע מתוך סך השעות לתואר.

מסך השעות לתואר	המשקל היחסי המומלץ
60%	תחומי ליבה:
12.5%	ביורית חשבונות
25%	חשבונאות פיננסית
10%	חשבונאות ניהולית
12.5%	מיסוי
40%	תחומי מעתפת:
10%	מתמטיקה וסטטיסטיקה
10%	כלכלה וימון
10%	טכנולוגיות מידע
10%	משפט

התMahil המוצע של תחומי הידע השונים, כפי שמצוג בטבלה שלעיל, מובה רק כעוגן שמטרתו לשיער למוסדות השונים בחלוקת מסגרת הזמן של לימודי התואר בין תחומי הידע השונים אך צה שניתן לסתות ממנו בהתאם לשיקול הדעת האקדמי של כל מוסד ומוסד. דרישות הידע בכל אחד מתחומי הליבה מפורטים בסופחים א'-ד', ואילו דרישות הידע בכל אחד מתחומי הידע המשלימים מפורטים בסופחים ה'-ח'. נושא הלימוד הנדרשים בכל תחום ותחום יכול שיחולקו בין הקורסים והסמסטרים השונים בהתאם לשיקול דעתם של כל מוסד ומוסד. אולם, חשוב שכל מוסד יקפיד לפרוש את תוכנית הלימודים בצורה שהנושאים השונים יבנו האחד על השני וascal קורס יעשה שימוש בידע שנרכש בקורסים שקדמו לו, בין אם הם שייכים לאותו תחום ידע ובין אם לא, על מנת להקנות לסטודנטים מאגר ידע משולב אינטגרטיבי של מכלול נושאי הלימוד השונים.

3. ה策ה למנגנון להבטחת היישום המוצלח של תוכנית הלימודים המוצעת

בשל היותה של תוכנית הלימודים המוצעת חלק מתהיל'ר רפורמה רחב ומורכב, "ישום מוצלח שלא מותנה בהצלחת תהיל'ר הרפורמה כולה ובמחויבות של הגורמים המעורבים בו (מוסדות האקדמיים, מועצת רואי חשבון, המל"ג, הוות"ת) לשיתוף פעולה. על כן, נדרש להערכתו לבצר את תהיל'ר הרפורמה במערך מתאים של מנגנוני סנכרון, פיקוח וKİפה. אנו מציעים לשם כך להקים מנגנון משותף בהשתתפות נציג המל"ג במועצת רואי החשבון, ראש תוכנית למדים בחשבונאות מאחד המוסדות האקדמיים, ונציג מטעם הצוות המקצועי של מל"ג/ות"ת. זאת כדי להבטיח את הצלחת תהיל'י ההטמעה של תוכנית הלימודים החדשה במוסדות האקדמיים השונים ושמירה על "ישום נאות שלא לאורך זמן וכן לטובות תיאום והעברת מידע באופן קבוע בין הגופים השונים.

נוסף על כך, התחייבות ארוכת טווח של מועצת רואי חשבון להתאים את הדרישות של בחינות ההסמכה של רואי חשבון לתוכנית הלימודים המעודכנת לתואר בחשבונאות, כפי שתואשר על ידי המל"ג, הינה קריטית לדעטנו על מנת למנוע עם השנים חזקה למצוות לא תקין בו תוכנים אקדמיים, שראי שילמדו במסגרת התואר הראשון בחשבונאות, זולגים החוצה למסגרות למדים משלימות. בהקשר זה, אנו מייחסים חשיבות רבה גם להחלטה המבורכת שהתקבלה לאחרונה במעטצת רואי חשבון להפסיק את הנהוג של מתן

פטורים מבחינות רישי על סמך השלמה ולבסס את הענקת הפטורים האמורים אף ורק על לימוד התואר הראשון בחשבונאות, זאת בהתייחס לסטודנטים שיתחילו את הלימודים לקרהת תואר ראשון בחשבונאות בשנת הלימודים תשפ"א ואילך. אנו מצפים ממעצת רואי חשבון לדבוק בהחלטתה זו. כמו כן, במטרה למנוע זליגה מחדש של תכנים אקדמיים מתוך תוכנית לימודים התקציבית אל מסגרות לימודים חיצונית, אנו מציעים כי התוספת התקציבית לסטודנט ללימודים שביעי תוענק על ידי המיל"ג אף ורק למוסדות שימנעו מקיים לימודי השלהם כלשהם, תוך הפסקת התקציב לאלטר לכל מושך שיחזור מכלל זה ויציע לימודי השלהם.

על החתום:

פרופ' יורם עדן
ד"ר קון בהחה
פרופ' אתי איינהוֹן

גופח א' - דרישות הידע בתחום ביקורת החשבונות

היקף שעות מומלץ: 12.5% לערך מהיקף שעות הלימוד הכלול לתואר

נושאי הלימוד:

- ✓ אחראיותו החוקית והמקצועית של ר"ח, כולל מעמדו ואחריותו של ר"ח כשומר סף
- ✓ כללי התנהגות מקצועית (כולל ע"פ תקנון לשכת ר"ח, כללי התנהגות בפרקטייה במיסים)
- ✓ זהירות מקצועית, ספקנות מקצועית ושיקול דעת מקצועי
- ✓ אי תלות ר"ח
- ✓ חוק רואי חשבון ותקנותיו
- ✓ מטרות ראשיות של ר"ח המבקר ועריכת ביקורת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל
- ✓ מכתב התקשרות לביצוע ביקורת ומערכת הסכומות בין המבקר למבוקר
- ✓ תיעוד הביקורת
- ✓ אחראיות המבוקר לשקל אפשרות קיומה של תרמית
- ✓ התיאחות להוראות חוק ורגולציה
- ✓ תקשורת בנושאי ביקורת עם גורמים המופקדים על ביקורת העל בגוף המבוקר
- ✓ תכנון הביקורת
- ✓ הבנה של הגוף המבוקר וסביבתו והערכת סיכון המתייחסים להציג מוטעית מהותית
- ✓ מהותיות בתכנון ובביצוע של ביקורת
- ✓ הערכת הבקרה הפנימית, סיכון ומתן מענה לסיכון שהוערכו
- ✓ תהליכי הביקורת, ראיות הביקורת
- ✓ הבנה של הגוף המבוקר וסביבתו
- ✓ מהותיות בתכנון ובביצוע של ביקורת
- ✓ הערכת ההשפעה של הצגות מוטעות שזוהו במהלך הביקורת
- ✓ ראיות הביקורת
- ✓ ביקורת יתרות פטיחה
- ✓ נהלי אנליטיים
- ✓ דוגמה ב ביקורת
- ✓ ביקורת אומדנים בחשבונות
- ✓ ביקורת המדידה והגילוי של שווי הוגן
- ✓ ביקורת עסקאות עם צדדים קשורים ובעלי עניין
- ✓ אירועים לאחר תאריך המاذן או לאחר תאריך דו"ח המבוקר
- ✓ עקרון העסקandi;
- ✓ הצהרת בכתב לר"ח המבוקר (כולל הצהרת מנהלים)
- ✓ הסמכות על מבקרים אחרים

- ✓ התיחסות בעבודת ביקורת פנימית
- ✓ שימוש בעבודת מומחה
- ✓ דוחות המבקר – הנוסח האחד, שינויים מהנוסח האחד, הסתייגות והימנענות ממtan חווות דעת
- ✓ דוחות מיוחדים של רוח'
- ✓ התייחסות המבקר לדוחות כספיים השוואתיים
- ✓ מידע אחר במסמכים המכילים דוחות כספיים מבוקרים
- ✓ ביקורת של בקרה פנימית על דיוקה כספי המשולבת עם ביקורת של דוחות כספיים
- ✓ ביקורת של רכיבי בקרה פנימית
- ✓ הסמכתה של רוח' המבקר להכללת דוחות אלו במסמך הצעה
- ✓ סקירה של מידע כספי לתקופות ביןיהם
- ✓ דוחות כספיים / חשבונאים בלתי מבוקרים
- ✓ ידע ויכולת שימוש במערכות מידע ממוחשבים לביצוע ביקורת של דוחות כספיים (כולל הערכת סיכונים, בקרות מסווגים שונים, מערכות ERP, אבטחת מידע והגנה בפני התקפות סייבר).
- ✓ שימוש במאגרי מידע גדולים לצורך ביצוע הליצי ביקורת (כולל שיטות ביצוע DATA ANALYTICS).DATA
- ✓ הערכת סיכוני שימוש במערכות מידע (כולל סיכונים באחסון מידע, סיכונים בתקשורת נתונים).
- ✓ ביקורת פנימית (כולל מעמד ואחריות מבקר פנים, מטרות הביקורת הפנימית, תכנון הביקורת הפנימית והערכת סיכונים, דוח ומעקב אחרי תיקון ממצאים, אבחנה בין בקרה פנימית לביקורת פנימית)
- ✓ בדיקת אפקטיביות הבקרה הפנימית ודוחות עליה (כללי ISO)
- ✓ מבנה מערכות מידע וסביבת פעולהן (כוללBKIQאות בהגדרת ושימוש בדוחות רלבנטיים לביצוע ביקורת וידע בתכונות בסיסי)
- ✓ אישורים חיצוניים ואישורים מיוחדים לרשות ולגופים אחרים
- ✓ ציבור לחוקים ותקנות החלים על גוף מבקר (כולל הוראות חוק ורגולציה במסגרת ביקורת דוחות כספיים)
- ✓ ביקורת בענפים מיוחדים (כולל אגודות שיתופיות, מלכ"רים, רשות מקומיות, חברות ממשלתיות)
- ✓ סוגיות ביקורת בגופים הכספיים לחוק ניירות ערך (כולל הליצי מינוי והחלפת רוח', יחס' רוח' מבקר עם הדירקטוריון ועדותיו ועם המנכ"ל, הערכת רמת הממשלה התאגיד, אישורים מיוחדים בתשקייף)
- ✓ פסיקה ותקדים רלבנטיים להתנהלות מקצועית של רוח'
- ✓ בקרה אינטנסיבית במשרד' רוח' וסקר עמיתים במשרד' רוח'
- ✓ עקרונות יסוד בעבודת ביקורת משותפת
- ✓ שיקולי ביקורת הקשרים לגופים מבוקרים המשתמשים בלשכת השירות
- ✓ ביקורת המדינה
- ✓ מבנה המקצוע בארץ ובעולם (כולל IFAC, PCAOB, AICPA)

הערות: על המוסדות לוודאי הלימודים מתבססים על חקיקה רלוונטית ועל תקני ביקורת מעודכנים של לשכת רואי חשבון בישראל.

גופח ב' - דרישות הידע בתחום החשבונאות הפיננסית

היקף שעות מומלץ: 25% לערך מהיקף שעות הלימוד הכללי לתואר

נושאי הלימוד:

- ✓ אפיון ראשוני של מערכת החשבונאות הפיננסית – חשיבותה, מגבלותיה, העקרונות שבבסיסה, הגורמים השונים המעורבים בה, התהליכים העיקריים המרכיבים אותה
  - ✓ טכניקת הרישום החשבונאי
  - ✓ מסגרת מושגית
  - ✓ מבנה הדוחות הכספיים, צורת הצגתם המקובלת, והקשרים ביניהם
    - ✓ הדוח על המצב הכספי
    - ✓ הדוח על הרוחו הכללי
    - ✓ הדוח על תזרימי המזומנים
    - ✓ הדוח על השינויים בהן
      - ✓ הכרה בהכנסה
      - ✓ מזומנים ושווי מזומנים
      - ✓ לקוחות וחיבטים אחרים
      - ✓ מלאי
    - ✓ רכוש קבוע
      - ✓ רכוש בלתי מוחשי
      - ✓ נדל"ן להשקעה
    - ✓ השקעה בנכסים פיננסיים
    - ✓ ספקים ודכאים אחרים
    - ✓ הלוואות וагרות חוב
    - ✓ הטבות לעובדים
    - ✓ הפרשות, התחייבויות תלויות ונכסים תלויים
    - ✓ מסים על ההכנסה
    - ✓ הון עצמי
  - ✓ אירועים לאחר תקופת הדיווח
    - ✓ שינויים חשבונאים (שינוי אומדן, שינוי מדיניות חשבונאית, תיקון טעות)
  - ✓ נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה ופעילותות שנפסקו
    - ✓ ירידת ערך נכסים
    - ✓ מדידת שווי הוגן
    - ✓ מענקים ממשלתיים וסיעוע ממשלתי
    - ✓ חכירות

- ✓ היון עלויות אשראי
  - ✓ מכשירים פיננסיים
  - ✓ השפעת השינויים בשער חליפין של מטבע חז
  - ✓ תשלום מבוסס מנויות
  - ✓ השקעות בחברות כלולות ובעסקאות משותפות
  - ✓ דוחות כספיים מאוחדים
  - ✓ צירופי עסקים
  - ✓ הסדרים משותפים
  - ✓ דוחות כספיים נפרדים
  - ✓ דיווח כספי לתקופות ביןימ
  - ✓ דיווח כספי על ידי מוסדות ללא כוונת רווח
  - ✓ דיווח מגזרי
  - ✓ רוח למנה
  - ✓ ניתוח דוחות כספיים והערכת שווי
  - ✓ הנסיבות הראשונית עם עולם המחקר בחשבונאות פיננסית (קורס סמינריון מלא או חלק מקורס סמינריון מחקרי המשלב חשבונאות פיננסית וחשבונאות ניהול)
- הערות: על המוסדות לוודא כי הלימודים מתבססים על התקינה החשבונאית הבינלאומית, תוך מיפוי הפעולות העיקריים ביחס למערכות תקינה אחרות כגון התקינה החשבונאית האמריקאית והתקינה החשבונאית הישראלית.

גופח ג' - דרישות הידע בתחום החשבונאות הנהולית

היקף שעות מומלץ: 10% לערך מהיקף שעות הלימוד הכלל לתואר

נושאי הלימוד:

- ✓ תפקידה של החשבונאות הנהולית בארגון
- ✓ התנהגות עליות ומין
- ✓ שיטות איסוף ורישום עליות: תמחיר הזמן, תמחיר תהליך, הטיפול באובדן בייצור ובמוצרים פגומים, מוצרים משותפים ומוצריו לוואי, הקצאת עליות של מחלקות שירות למחלקות הייצור
- ✓ תמחיר מבוסס פעילות (ABC), ניהול מבוסס פעילות, גישות ניהול חדשות (TOC, DOR)
- ✓ הכנות תקציב
- ✓ תמחיר תקן, ניתוח סטיות בעליות שירותי ובעליות העיקיפות, ניתוח סטיות התמהיל בעליות השירות ובתמונה, הרישומים החשבונאים לשילוק הסטיות
- ✓ תמחיר תרומה (תמחיר ישיר) מול תמחיר ספיגה- השפעות על מדידת הרווח ועלות המלאי
- ✓ יחס עלות – היקף פעילות – רוחות: ניתוח נקודת איזון (לרובות ניתוח נקודת איזון רב-מושבי, ניתוח נקודת איזון רב-תקופתי, ניתוח נקודת איזון בתנאי אי-וודאות), המטוף התפעולי
- ✓ עליות רלוונטיות לקבלה החלטות
- ✓ התכנון הליניארי בשירות החשבונאות הנהולית, ניהול לפי אילוצים
- ✓ תכנון מלאי ומודול גודל ההזמנה הכלכלית – EO לרובות תכנון מלאי בטעון
- ✓ גישות ניהול פרויקטים – PERT (לרובות תרשימים, וחישובי עליות) – GANT
- ✓ עיקום למידה
  - ✓ ביזור, מרכזי אחראיות, ומהירות העברה
  - ✓ תמחיר מטרה, תמחיר מחזור החיים
- ✓ גישת ניהול כולל לאיכות MQT והשלכותיה לתמחיר ולבקרה הנהולית
  - ✓ גישת ייצור בדיק בזמן וגישת התמחיר בדיעבד
- ✓ גילוון הישגים מאוזן
- ✓ מדדים להערכת ביצוע: תשואה לנכסים – ROA, הכנסה שירותי – RI, ערך כלכלי מוסף – EVA
- ✓ הכרות ראשונית עם עולם המחקר בחשבונאות ניהול (קורס סמינריון מלא או חלק מקורס סמינריון מחקרי המשלב חשבונאות פיננסית וחשבונאות ניהול)

נספח ד' - דרישות הידע בתחום המיסוי

היקף שעות מומלץ: 12.5% לערך מהיקף שעות הלימוד הכלול לתואר

מושאי הלימוד:

- ✓ מבוא למיסים (לרבות האדרת מס, אגרה, מחיר, היטל, דמי השתתפות והסמכות להטילם) ועקרונות שיטת המס (לרבות: מיסוי פרטוני, מיסוי דו שלבי, עקרון רציפות המיסוי, חשבונאות המס, מיסוי פרוגרסיבי ליחידים, עקרון המימוש)
- ✓ פרשנות דיני המס
- ✓ בסיס הדיווח
- ✓ מקורות הכנסה
- ✓ הוצאות
- ✓ פטורים
- ✓ הפסדים
- ✓ שינוי ייעוד
- ✓ מיסוי רוחני הון (לרבות הוראות חלק ה' לפקודת מס הכנסה וחישוב ריווח הון במכירת מנויות ופירוק תאגידים)
- ✓ מיסוי תאגידים (לרבות מיסוי חברות, שותפות, חברה משפחתייה, חברת בית, אגודות שיתופיות, קיבוצים, משיכות בעליים, בעל מנויות מהותי בחברת מעטים, רווחים לא מחולקים שראויים אותם כמחולקים)
- ✓ מיסוי היחיד (לרבות: חישוב מאוחד ונפרד, ניכויים ודיכויים ליחיד, מיסוי ביטוח סוציאלי (קופות גמל, קרנות השתלמות וקרנות פנסיה), קצבאות, פיצויי פיטורין וענקוי פרישה, תרופות, השקעה בשותפות נपף
- ✓ דמי ביטוח לאומי ומוס בריאות (לרבות: סכום החיוב בדמי ביטוח לאומי ומוס בריאות, סיווג מבוטחים, חובות רישום, דיווח ותשלים (לא כולל גמלאות)
- ✓ מיסוי מכשיי השקעה (לרבות: נירות ערך הנסחרים בישראל ובחו"ל, הכנסות ריבית, פיקדונות בארץ ובחו"ל, מכשיים נגזרים, וקרנות נאמנות)
- ✓ עבירות פליליות בדייני המס (לרבות: חלק יא לפקודת מס הכנסה, חוק איסור הלבנת הון, החוק לצמצום השימוש בזמן)
- ✓ מיסוי בinalgומי (לרבות: מבוא ועקרונות, תושבות, מקום הפקת הכנסה, שיטות למניעת כפל מס, זיכוי מיסוי חז, קיזוז הפסדים MUCH, חברת משלח יד זורה, חברת נשלטת זרה, אמננות למניעת כפל מס שעליהן חתומה ישראל, הקלות למשקיעים זרים, בעליים חדשים ותושבים בחו"ם, מיסוי נאמניות, מחיר העברה בעסקה בין לאומיות)
- ✓ הוראות חוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1983 והתיקנות שהותקנו מכוחו (לרבות מס רכישה)

- ✓ מיסוי קבלנים ועובדות ארוכות טווח
  - ✓ חוק עידוד לרבות הוראות חוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט-1959 והתקנות שהותקנו מכוחו, והוראות חוק עידוד התעשייה (מיסים), התשכ"ט-1969
  - ✓ מיסוי תכניות תגמול והבטות לעובדים
  - ✓ מיסוי מוסדות ציבור ומוסדות ללא כוונת רווח
  - ✓ מיסוי שינוי מבנה (הוראות חלק ה2 לפיקודת מס הכנסה והתקנות שהותקנו מכוחן)
  - ✓ הליכי שומה (לרבות השגה, ערר וערעור)
  - ✓ חובות דיווח (לרבות חובת הגשת דוח שנתי, פטורים מדיווח, דיווח על פעולות חייבות בדיווח, דיווח על עדמות חייבות בדיווח, דיווח על חוות דעת, דיווח על רווח הון
  - ✓ הליכי גביה וניכוי מס במקור
  - ✓ הוראות ניהול ספרים לצורכי מס
  - ✓ הוראות חוק מס ערך נוסף, התשל"א-1975, והתקנות שהותקנו מכוחו
  - ✓ עקרונות תכנון המס, הימנעות ממנו ועסקאות מלאכותיות
  - ✓ דרך פעולתו של רואה החשבון בפני רשות המיס
- הערות: על המוסדות לוודא כי הלימודים מתבססים על חוקיקה רלוונטיות ופסיקה עקרונית ועדכנית.

גופח ה' - דרישות הידע בתחום המתמטיקה והסטטיסטיקה

היקף שעות מומלץ: 10% לערך מהיקף שעות הלימוד הכללי לתואר

נושאי הלימוד:

- ✓ מתמטיקה: קבוצות ופונקציות, חשבון דיפרנציאלי ואנטגרלי (גבולות, רציפות, נגזרות, חקירת פונקציות, אינטגרלים), אלגברה ליניארית (פתרון מערכת משוואות ליניארית, וקטורים, מטריצות, דטרמיננטות)
- ✓ הסתברות: קומבינטוריקה, משתנים מקריים, מרחבי הסתברות בדידים, מרחבי הסתברות רציפים, הסתברות מותנית, הסתברות משותפת, מומנטים ותכונותיהם, פונקציות התפלגות ידועות
- ✓ סטטיסטיקה: סטטיסטיקה תיאורית (אוכלוסיה ומדגם, סוגים משתנים, טבלת שכיחיות ותיאור גרפי, מדדי מרכז ופיזור), סטטיסטיקה היסקית (הסקה סטטיסטית, התפליגיות דגימה, אמידה נקודתית, אמידה מרוחקת, תכונות של אומדיים, בדיקת השערות סטטיסטיות, רגסיה ליניארית פשוטה ומרובבה)

גופח ו' - דרישות הידע בתחום הכללה והמיןן

היקף שעות מומלץ: 10% לערך מהיקף שעות הלימוד הכלול לתואר

נושאי הלימוד:

- ✓ מיקרו כלכלה: תורת היצרן (פונקציית ייצור, פונקציית ההוצאות, מקסימיזציה של רווח, היעוץ של פירמה תחרותית), תורת הצרכן (מגבילות התקציב, העדפות, פונקציית תועלת, פונקציית ביקוש, גמישות הביקוש, עודף הצרכן, העדפה נגativa), תחרות משוכלת (שיעור משקל תחרותי בטווח הקצר, שיעור משקל תחרותי בטווח הארוך), תחרות בין מעתים (תחרות כמיות ותחרות מחירים, מודל קורנו, מודל ברטרנד, מודל סטקלברג), מונופול, קרטל, אפליט מחרים, מונופול מפליה, הרתענות כניסה, התערבות ממשלה בשוק תחרותי, מסים, אי שוויון בהתחלקות הכנסות, מבוא לתורת המשחקים
- ✓ מקרו כלכלה: מערכת החשבונאות הלאומית, פונקציית הצרצה המצרפית, התאוריות הקיננסיאניות, הקלאסית והנאאו-קלאסית, הביקוש להשקעה, קביעת התוצר הלאומי, הממשלה והמערכת המאקרו-כלכלית, גידול בביוקש לצריכה ציבורית הממומן על ידי תוספת מסים, נכסיו הציבור, הכספי במשק, מערכת הבנקים המסחריים, הבנק המרכזי, שוק הכספי, מודל משולב - שוק הכספי ושוק המוצרים, מדיניות כלכלית במשק סגור, שוק מطبع חזק, סחר בין-לאומי, AMAZON התשלומיים, המודל הקיננסיאני למשך פתוח - שער החליפין ושינויים אקסוגניים במשך פתוח, מדיניות כלכלית במשך פתוח, ביקוש והיעוץ מצרפתיים, שוק הישראלי
- ✓ מימון: חישובים פיננסיים (חישובי ערך הנוכחי וערך עתידי, חישובי ריבית, חישובים פיננסיים בתנאי אינפלציה), מהות הפירמה, האופן בו פירמות פועלות וממןנות את פעילותן, אגרות חוב ומניות כמכשירים לגיוס הון לפירמה, הבעיות הניצבות בפני פירמות שניירות הערך שלהם נסחרים בשוק ההון (בעית הנציג/סוכן, בעית הא-סימטריה באינפורמציה), הערכת אגרות חוב, הערכת מנויות, קבלת החלטות השקה בפירמה והערכת השקעות, סיכון ואי וודאות, תורת תיקי השקעות ומודל שוק ההון, ייעילות שוק ההון, מבנה הון של הפירמה ללא מסים / עם מסים / עם סיכון לפשיטת רגל, מדידת מחיר ההון, מדיניות חלוקת הדיבידנדים של הפירמה, מכשירים פיננסיים נגזרים (אופציות, חוזים עתידיים)

נספח ז' - דרישות הידע בתחום טכנולוגיות המידע

היקף שעות מומלץ: 10% לערך מהיקף שעות הלימוד הכלול לתואר

נושאי הלימוד:

- ✓ מערכות מידע בארגון
- ✓ ניהול טכנולוגיות מידע: ניהול משאבי המחשב, פיתוח ויישום טכנולוגיות מידע
- ✓ תשתיות טכנולוגיות מידע: חומרה, מערכות הפעלה, ארכיטקטורה של מערכות מידע
- ✓ ארגון קבצים של מסדי נתונים: סוג קבצי נתונים, מערכות ניהול מסדי נתונים DBMS, מחסני נתונים
- ✓ יישומים ארגוניים: תכנון משאבי ארגוניים (ERP), מערכות חשבונאות ועסקיות (ניהול מלאי ורכש, ניהול הכנסות), ניהול יחסי לקוחות (CRM), מערכת מידע עסק BI, מערכות מידע BW
- ✓ אבטחת מידע: סיכוןם של אבטחת מידע, ניהול אבטחת מידע, ניהול משתמשים והרשאות, בקרות גישה, בקרות של מערכות מידע
- ✓ עיבוד תנועות במערכות עסקיות וחשבונאיות: שיטות עיבוד תנועות, יישומים עסקיים IDEA, ACL, ACL
- ✓ כלי ניתוח נתונים: גליון אלקטרוני, מסד נתונים, LQL, רשיימת בקרה גישה ACL, IDEA
- ✓ שפות תוכנות: ההבדלים בין שפות מכונה, שפות אסמבלי, ושפות עיליות, שיטה באחת משפות התכנות העיליות

נספח ח' - דרישות הידע בתחום המשפט

היקף שעוט מומלץ: 10% לערך מהיקף שעוט הלימוד הכללי לתואר

מושאי הלימוד:

- ✓ מבוא למשפט: מבנה מערכת המשפט (ערכאות ויחסים הגומלין ביניהן), מקורות המשפט (חקיקה ראשית ומשנית, פסיקה, רגולציה), הצגה והכרות עם ענפי המשפט השונים (כגון ענפי המשפט הפרטى, משפט פלילי, משפט ציבורי וחוקתי), הכרות עם חוקי היסוד העווקפים במבנה השלטוני והחוקתי וחוקי יסוד בושא כבוד האדם וחירותו וחופש העיסוק
- ✓ דיני נזקין: עולות מסגרת ועולות פרטיקולריות, עולות הרשות – חובת זהירות והתרשלות, רשותות – נזק כלכלי, מטרדים, התוארומה של כוח, עלויות עסקה, אחריות למוצרים פגומים
- ✓ דיני עונשין: עקרונות המשפט הפלילי, המעשה הפלילי, המחשבה הפלילתית, סיבותיות ועקרון הבו-זמןיות, "עיצמת עניינים"
- ✓ דיני קניין: זכויות קניין במרקען, זכויות קניין במיטלטלים ובמרקען, קניין רוחני
- ✓ דיני חוזים: מהות החוזה, חופש החוזים עקרון יסוד, ההליך הטרום חוזה ותום לב בושא וממן לקראת כריתת חוזה, כריתת חוזה – הצעה, קיבול וזכרון דברים, פגמים בכריתת חוזה (חוזה למראית עין, טעות והטעיה, כפיה וועשך), תוכן החוזה (צורת החוזה, פירוש והשלמה, קיום חוזה בתום לב, חוזה על תנאי, חוזה פסול, חוזה לטובת אדם שלישי), תרופות בשל הפרת חוזה (הפרה והפרה צפיה, אכיפה, ביטול והשבה, פיצויים, סיכון החוזה, קיזוז ועיכבון), ריבוי חייבים ונושאים, חוזים אחידים וחוזים ספציפיים
- ✓ דיני תאגידים: הכרות עם סוג התאגידים השונים (חברה, חברה ציבורית, שותפות, עמותה, אגודה עותומנית, אגודה שיתופית, חברת אגרות חוב, חברת לtauולת הציבור, חברת ממשלתית, חברת עירונית), עקרונות כלליים בדיני חברות (האישיות המשפטית הנפרדת של החברה, תורת הארגנים, דוקטרינת אולטרה ורט, אחריות מגבלת והרמת מסך), מסמכיו ההתאגידות וייסוד החברה, שם החברה וסמכיות רשם החברות, מבנה ומטרת תאגיד (בעית הנציג, מוסדות החברה וסמכויותיהם, זכויות של הצבעה), תכליתה של החברה העסקית, חוזות (בעיקר חובת זהירות וחובת האמוניים) זכויות של נושאי משרה ובעלי מנויות, עסקאות עם בעלי עניין, הזכות במקורה של קיוף בעל מנויות, תביעה נגזרת ותביעה ייצוגית, הגנה על נושאים (חלוקת/שמירת ההון, שעבודים), שינוי מבנה בחברות, פירוק ושיקום (רכישת חברות – מיזוג והצעות רכש, פירוק ושיקום חברות, כינוס נכסים והסדרים)
- ✓ דיני ניירות ערך: השוק הראשוני והשוק המשני, רגולציה של ניירות ערך, רשות ניירות ערך, הבורסה לנניות ערך, עקרון הגילוי הנאות – תשקיף, דוחות תקופתיים ודוחות מיידיים, עבירות מכוח חוק ניירות ערך
- ✓ דיני האגבלים עסקיים: הגדרת השוק, הסדרים כובלניים, מיזוג בין חברות, מונופולין וקבוצות ריכוז
- ✓ הכרות בסיסית עם תחומי משפט רלוונטיים נוספים: דיני עבודה, בוררות וגירוש, דיני מכרזים, דיני בנקאות, דיני ביטוח

הערות: על המוסדות לוודא כי הלימודים מתבססים על חקיקה רלוונטית ופסיקה עקרונית ועדכנית.